

Amin Maalouf - Labirent – Batı ve Hasımları

Çevirmen: Ali Berktaş, Yapı Kredi Yayınları, s.15-16

1905'in Mayıs ayının son günlerinde, Uzakdoğu'dan gelen hiç beklenmedik bir haber dünyaya yayıldı: Yedi ay önce Japonlara hadlerini bildirmek üzere büyük bir tantanayla Baltık Denizi'nden hareket eden Rus Çarlık donanması yok edilmişti; en az beş bin asker denizde can vermiş, aralarında Koramiral Rojestvenski'nin de olduğu altı bin kişi ise esir düşmüştü. Başından ağır yaralanan koramiral, Kyushu Adası'ndaki bir hastanede tedavi ediliyordu; Japon zaferinin mimarı olan rakibi Amiral Togo Heihachiro ona nezaket ziyaretinde bulunup sağlık durumu hakkında bilgi almıştı. Bu haber dünyanın her yerinde kuşku ve hayretle karşılandı. Çünkü Avrupa devletleri gambot diplomasisini çok uzun bir süredir son derece sert ve etkili bir şekilde kullanıyorlardı! İster Cezayir dayısı, ister Bengal nebabı, ister Zanzibar sultanı, hatta isterse Çin imparatoru söz konusu olsun, denizaşırı bir bölgenin satrapı aksilik, söz dinlemezlik veya küstahlık yaparsa, derhal birkaç savaş gemisi gönderilip yola getiriliyordu. Şimdi ise, çarın "gambotları" Tsushima Boğazı'nda hiç gözlerinin yaşına bakılmadan denizin dibine gönderilmişti. Filonun otuz kadar gemisinden sadece üçü Vladivostok'a ulaşabilmişti. Önceki yılın olaylarını yakından takip edenlerin aslında bu yaşananana pek şaşırmaması gerekirdi.

Çatışmanın başladığı Şubat 1904'ten beri, Ruslar hem karada hem de denizde zafiyet emareleri gösteriyorlardı. Dışişleri koridorlarında çarların imparatorluğunun, ne kadar uçsuz bucaksız olursa olsun, en az Osmanlı sultanlarının imparatorluğu kadar hasta olduğu fısıltıları dolaşıyordu. Ancak böylesi bir bozgunu doğrusu pek az kişi bekliyordu. Paris'te veya Viyana'da olduğu gibi Londra ve Berlin'de de gazeteler, ilk kez "beyaz olmayan bir halkın" büyük bir Avrupa gücünü mat ettiğini vurguluyor ve okurlarını "sarı tehlike" konusunda uyarıyorlardı. ABD'de bu olaya sevinen az sayıda kişiden biri, bekleneceği üzere, siyahi akademisyen W.E.B. Du Bois'ydı; "Beyaz sözcüğünün aptalca büyü"nü bozdukları için Japonlara şükran duyduğunu söylemişti.

"Beyaz adam" dünyada üstünlüğünü kuralı neredeyse beş yüz yıl olmuştu. "Yükselişe" geçişini bir yüzyıla tarihlendirmek gerekse, bu 15. yüzyıl olurdu. Halbuki İtalyanların verdiği isimle "Quattrocento" başka yıldızların etkisinde başlamıştı. Mürettebat mevcudu kimi zaman yirmi sekiz bine çıkan, gemi sayısı ise iki yüzü aşan devasa bir Çin filosu 1405'ten itibaren pek çok deniz seferine çıkmıştı. Gemilerin altmışı, hem gidişte hem dönüşte muhteşem hazineler taşıyan muazzam junklardı.* Filoya son derece sıra dışı bir kişilik olan Amiral Zheng He komuta ediyordu. Çinli Müslüman bir üst düzey memur ailesinden gelen amiralin

görevi, Sunda Adaları'ndan Hindistan'a, İran'a, Arap Yarımadası'na ve en sonunda Afrika Boynuzu'na kadar uzanan kıyı bölgelerini keşfetmek, bu bölgelerin tasvirlerini kaleme alıp haritalarını çıkarmak, bu bölgelerle alışveriş ilişkileri kurmak, filonun göstereceği cömertlik sayesinde onu donatmış olan hükümdarın eli açıklığını kanıtlamak ve her fırsatta, Orta İmparatorluk (Çin) vasallarından biatlarını gösteren haraçları toplamaktı. Zheng He Çin kâşifleri zincirinin ilk halkası olarak tarihe geçebilirdi ama çıktığı yedinci seyahat son seyahati oldu. 1424'te yeni bir imparatorun tahta çıkması vaziyeti değiştirmiş, atılımı durdurmuştu. Seferlerin pahalıya patladığı ve gereksiz olduğu hükmüne varıldı. Kaderine terk edilen donanma yavaş yavaş çürüdü. Sonra gemilerin parçalanması emredildi ve donanmayı yeniden inşa etmeye kalkışanın ağır cezalara çarptırılacağı duyuruldu. O zaman Çin kendi içine kapandı ve kurtulmak için yüzyıllarca uğraşması gerekecek, bitap düşüren, uzun bir durgunluk içine gömüldü.